
مقاله پژوهشی: الگوی شکست انقلاب رنگی در ایران با تأکید بر فتنه ۸۸

حمید علیزاده^۱ حسین آزادی نژاد^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۰۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۰۷

چکیده

پروژه انقلاب رنگی و فتنه ۸۸ از حیث ماهیت، گستره، عمق، صف‌آرایی عناصر و بازیگران داخلی و خارجی، روند و شرایط حاکم بر محیط ملی و فراملی، آثار و پیامدها، دارای وجوه متمایز با سایر فتنه‌های پس از انقلاب اسلامی بوده و هزینه‌های گزاف داخلی و خارجی بر جایگاه و اعتبار انقلاب اسلامی وارد ساخت. هدف اصلی تحقیق حاضر، استفاده از روش فراترکیب برای شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخصه‌های الگوی شکست انقلاب رنگی در ایران با تأکید بر فتنه ۸۸ می‌باشد که برای این منظور از روش هفت مرحله‌ای ساندلوسکی و باروسو استفاده شده و از بین مقالات علمی و کتب چاپ‌شده در بازه زمانی سال‌های ۱۳۷۸ تا ۱۴۰۰ پیرامون موضوع مربوطه با بررسی‌های اولیه تعداد ۱۴ مقاله و ۵ کتاب برای مطالعه دقیق‌تر، انتخاب و به منظور استخراج الگوی مفهومی و استنتاج از نتایج نیز از نرم افزار مکس کیودا ۲۰۲۰ استفاده شد. نتایج حاصل از بررسی ادبیات تحقیق در قالب ابعاد داخلی و خارجی که شامل ۳ مؤلفه اجتماعی، فرهنگی - مذهبی و سیاسی - امنیتی برای ابعاد داخلی و ۲ مؤلفه اجتماعی و سیاسی - امنیتی برای ابعاد خارجی و تعداد ۳۱ شاخصه احصاء و در نهایت الگوی مفهومی شکست انقلاب رنگی در ایران با تأکید بر فتنه ۸۸ استخراج گردید.

کلیدواژه‌ها: جنگ نرم، براندازی نرم، فتنه، انقلاب رنگی

The model of the failure of the colored revolution in Iran with the emphasis of Fitnah

88

۱- دانشجوی دکتری مدیریت راهبردی فرهنگی داغ، نویسنده مسئول؛ alizadeh_239@yahoo.com

۲- دانشجوی دکتری علوم دفاعی راهبردی داغ، گرایش سیاست دفاعی.

مقدمه

در کالبدشکافی انقلاب‌ها می‌توان به مؤلفه‌هایی نظیر دگرگونی بنیادین و ساختاری، رهبری، حضور توده‌های مردم در انقلاب، تغییر نهادها، جابجایی نخبگان، خشونت و بی‌نظمی اشاره نمود که انقلاب اسلامی ایران، یکی از مصادیق آن و از رخدادهای بی‌نظیر دوران معاصر و فجر جدیدی در تاریخ بشریت است. حضرت امام خمینی (ره) می‌فرمایند: «این پیروزی انقلاب ما، پیروزی بود که به برکت اسلام و گرایش به اسلام و با فریاد الله‌اکبر به دست آمد» (دهشیری، ۱۳۷۷)، همچنین شهید مطهری (ره) در کتاب «پیرامون انقلاب اسلامی» می‌فرمایند: «در میان این کودتاها و شبه انقلاب‌ها، انقلاب اسلامی ایران یک انقلاب به تمام معنی واقعی است که درواقع اگر قرار باشد نظیری برای آن پیدا کنیم شاید بتوانیم انقلاب صدر اسلام را مثال بزنیم ماهیت انقلابی این انقلاب، از بسیاری از انقلاب‌های اصیل در تاریخ اصیل‌تر است».

در سال‌های اخیر تلاش برای براندازی نرم با استفاده از انقلاب‌های رنگی-نمونه مصنوعی، دست ساز و تقلبی از انقلاب واقعی- در کشورهای مختلف توسط قدرت‌های غربی مورد استفاده قرار گرفته و مشخصاً آمریکایی‌ها از جنگ ترکیبی برای غلبه بر حکومت‌های مخالف خود بهره برده و موفق شده‌اند با استفاده از این روش حاکمیت سیاسی برخی کشورهای هدف غیرهم‌سو را با کم‌ترین هزینه، به صورت هدفمند و برنامه‌ریزی شده با ابزارهای نرم تغییر دهند. درواقع این شکل براندازی، مبتنی بر نظریه «براندازی نرم» بوده و به «انقلاب رنگی»، «گلی» یا «مخملی» معروف شده است. لازم به ذکر است که جنگ ترکیبی، جنگی است که دشمن با ترکیب ابزارهای متعارف، نامنظم و ناهمگون، از همه ابزارهای در دسترس دیپلماتیک، نظامی، اقتصادی، سیاسی و... برای ایجاد بی‌ثباتی در کشور هدف استفاده می‌کند (کلانتری، ۱۳۹۶).

رهبر معظم انقلاب اسلامی در تاریخ ۱۳۸۹/۸/۲ در جمع اساتید و طلاب نخبه حوزه علمیه قم می‌فرمایند: «شواهد و قرائن فراوان اثبات می‌کند، حوادثی که گاه در کشور رخ می‌دهد از جمله حوادث سال ۷۸ و فتنه ۸۸ از نتایج برنامه‌ریزی‌های میان‌مدت و بلندمدت دشمن است.» (مایکل لدین، نومحافظه کار مشهور آمریکایی و از نظریه‌پردازان موسسه امریکن انترپرایز زمانی گفته بود «بیست میلیون دلار به من بدهید تا انقلابی را که می‌خواهید در ایران راه بیندازم» وی سپس در مقاله‌ای تحت عنوان «سریع‌تر لطفاً» ادعا کرده بود یک غرب متحد می‌تواند آن کاری را با ایران انجام دهد که قبلاً برای اوکراین، گرجستان، هائیتی، نیکاراگوئه، ونزوئلا و شیلی انجام داده است.» (نائینی، ۱۳۹۱: ۴۳۷) به‌طور قطع و یقین کالبدشکافی عمیق و آشکار کردن ابعاد این حادثه

پیچیده که به نام فتنه ۸۸ معروف شده نیازمند گذر زمان و گذشت سال‌ها بلکه دهه‌ها و انتشار اسناد محرمانه و خاطرات برخی متصدیان داخلی و خارجی آن می‌باشد.

تاکنون مطالعات گسترده‌ای در رابطه با انقلاب رنگی و شکست فتنه ۸۸ در ایران صورت گرفته اما فقدان یک الگو، محقق را بر آن داشت تا با مطالعه فراترکیب به بررسی مطالعات کیفی که در این زمینه انجام گرفته است، بپردازد و با تحلیل آن‌ها به توصیف ارتباط میان مطالعات صورت گرفته در ایران به شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخصه‌های الگوی شکست انقلاب رنگی با تأکید بر فتنه ۸۸ بپردازد و در نهایت یک الگوی مفهومی از شکست انقلاب رنگی در ایران با تأکید بر فتنه ۸۸ ارائه نماید تا بتوان به این پرسش پاسخ داد که چرا انقلاب رنگی و فتنه ۸۸ در ایران با وجود صرف هزینه‌های گزاف توسط دشمنان و به‌کارگیری همه عده و غده خود، با شکست روبرو شد؟

لذا دغدغه محققین شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخصه‌های الگوی شکست انقلاب رنگی با تأکید بر فتنه ۸۸ بوده و می‌خواهد بگوید که: الگوی مفهومی شکست انقلاب رنگی در ایران با تأکید بر فتنه ۸۸ کدام است؟

هدف: دستیابی به الگوی شکست انقلاب رنگی در ایران با تأکید بر فتنه ۸۸ بوده که با وجود صرف هزینه‌های گزاف توسط دشمنان و به‌کارگیری همه عده و غده خود طراحی گردیده است. این تحقیق چون به‌صورت اکتشافی الگوی شکست انقلاب رنگی در ایران با تأکید بر فتنه ۸۸ را استخراج می‌نماید، از تعیین متغیر وابسته و مستقل حذر شده و همچنین فاقد فرضیه می‌باشد. در ضمن این تحقیق در قلمرو زمانی سال ۱۳۸۸ و در قلمرو مکانی جمهوری اسلامی ایران انجام شده، و نتایج حاصل از این تحقیق می‌تواند برای خنثی نمودن توطئه‌های دشمنان در سپهر سیاسی آینده انقلاب اسلامی راهگشا باشد.

مبانی نظری و پیشینه شناسی تحقیق

مبانی نظری

پیشینه شناسی

پور سعید (۱۳۸۷)، در مقاله‌ای با عنوان «امکان و امتناع انقلاب رنگی در جامعه ایرانی» اقدام به بررسی ساختار سیاسی نظام جمهوری اسلامی و شیوه‌های عمل آن در محیط اجتماعی ایران می‌پردازد و بیان می‌کند که ممکن است به دلیل وجود برخی شرایط امکان، در جامعه و نظام سیاسی، شاهد برپایی برخی جنبش‌های اجتماعی باشیم که هدف آن‌ها تغییر نظام از طریق انقلاب رنگی می‌باشد، اما در مقابل، وجود برخی شرایط امتناع، در سطح سیاسی و همچنین جامعه ایرانی،

پیروزی این انقلاب را ناممکن و تحقق اهداف آن را ممتنع می‌کند. در این چارچوب، شرایط امکان را برشمرد و در ادامه شرایط امتناع را به وجود برخی ساختارهای فرا انتخاباتی، تسلط گفتمانی جمهوری اسلامی ایران در برابر گفتمان‌های رقیب، روح بیگانه‌ستیزی در میان قاطبه مردم و مقابله با جنبش‌های اعتراضی از طریق پاد جنبش‌های اجتماعی به‌وسیله جمهوری اسلامی برمی‌شمارد.

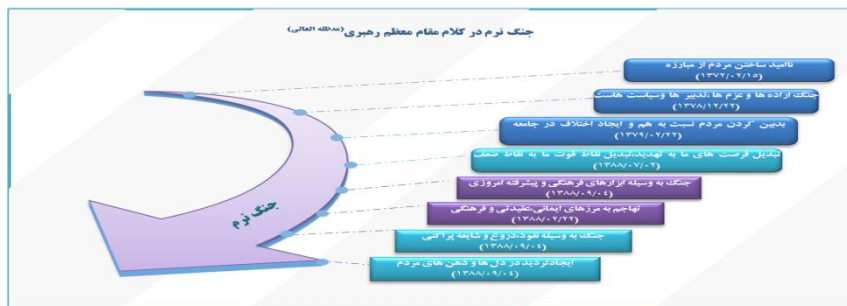
فکری، اینانلو و میکائیلی (۱۳۹۲)، در مقاله‌ای با عنوان «امکان وقوع انقلاب رنگی در ایران» به این موضوع می‌پردازد که آیا در ساختار سیاسی و اجتماعی ایران امکان وقوع انقلاب رنگی وجود دارد یا خیر؟ سپس با تحلیل ساختار سیاسی-اجتماعی ایران و ذکر دلایلی هفت‌گانه به این نتیجه می‌رسد که انقلاب رنگی در ایران امکان ندارد که عبارت‌اند از: تفاوت فضای سیاسی ایران، تفاوت وضعیت احزاب در ایران، حمایت نکردن از ایده انقلاب رنگی در داخل، ناتوانی برای بسیج مردم، قدرتمندتر بودن نظام سیاسی و عدم اتحاد و انسجام مخالفان.

اشرافی (۱۳۹۴)، در مقاله‌ای با عنوان «بررسی زمینه‌ها، علل و امکان وقوع انقلاب رنگی در ایران» به بررسی موانع، چالش‌ها و محدودیت‌های پیش روی موفقیت انقلاب رنگی در ایران پرداخته است و به یازده مورد به‌صورت کلی اشاره نموده که عبارت‌اند از: رهبری، وحدت مردم، فقدان زمینه‌های انقلاب رنگی در ایران، وجود نهاد‌های حمایتی مثل بسیج و سپاه، عدم حمایت نخبگان، احزاب سیاسی و جنبش‌های دانشجویی، عدم توانایی احزاب برای سازمان‌دهی مردم، عدم حمایت مردم از خط فکری رهبران انقلاب رنگی، شعور سیاسی بالای جامعه مدنی در ایران، قدرت بالای داخلی و خارجی ایران، وجود نیروهای اطلاعاتی و امنیتی و نظامی، عدم انسجام و اتحاد مخالفان در خارج از ایران.

نائینی (۱۳۸۸)، در مقاله‌ای تحت عنوان «مقدمه‌ای بر روش‌شناسی انقلاب‌های رنگی» سعی دارد تا این پدیده را به لحاظ مفهومی، ویژگی، ابعاد و روش، معرفی نماید همچنین می‌کوشد تا برای تبیین مصداقی بحث، نحوه وقوع انقلاب را در برخی کشورها و کاربرد الگو را در ایران تشریح کند و درنهایت، شش مورد از علل ناکامی الگوی انقلاب رنگی در ایران را ذکر می‌کند که عبارت است از: نقص الگو، رهبری بصیر و هوشیار، پشتوانه اجتماعی نظام، رابطه دولت و ملت در ایران، پیشینه منفی امریکا و انگلیس، نبود وحدت در همراهان داخلی توطئه فروپاشی از درون.

جنگ نرم! جنگ نرم که در مقابل جنگ سخت مورد استفاده قرار می‌گیرد دارای تعریف واحدی

نیست. جوزف نای^۱ سال ۲۰۱۱ در کتاب «The Future of Power» می‌گوید: «قرن بیست‌ویک، ما با عصر جهانی ارتباطات روبه‌رو می‌شویم که عصر دیجیتال است آمریکا در کنار اهرم فشار اقتصادی، جنگ نرم را با استفاده از رسانه‌های دیجیتال علیه ایران استفاده می‌کند ما به‌جای استفاده از زور و قدرت سخت، باید از طریق ایجاد جاذبه، نه اعمال زور و کيفر اقدامات خود را پیش ببریم». محمدی و همکاران (۱۴۰۰) معتقدند جنگ نرم بدون استفاده از قدرت سخت به دنبال از پای درآوردن اندیشه و تفکر جامعه هدف و عملیات روانی، تلاش‌های برنامه‌ریزی شده ای برای تأثیرگذاری بر نگرش و رفتار و همراه‌سازی تفکرات مخاطبان هدف است. بر اساس تعریفی جنگ نرم عبارت است اقدام تعمدی و برنامه‌ریزی‌شده که موجب دگرگونی در هویت فرهنگی، سیاسی و اجتماعی یک نظام سیاسی شده و قصد اصلی عاملان جنگ نرم تأثیر نهادن بر باورها، نگرش‌ها، ارزش‌ها و انگیزش مخاطبان است (نائینی، ۱۳۹۱: ۱۹۱). رهبر معظم انقلاب اسلامی در سه دهه اخیر مهم‌ترین راهبرد دشمن علیه جمهوری اسلامی ایران را جنگ نرم معرفی نموده‌اند با بررسی بیانات ایشان مهم‌ترین کلیدواژه‌های جنگ نرم در کلام مقام معظم رهبری عبارت‌اند از:

شکل ۱- (جنگ نرم در کلام مقام معظم رهبری (مدظله العالی) (محقق ساخته)

براندازی نرم: براندازی در اصل یک اصطلاح نظامی است که در فرهنگ واژه‌های نظامی، این‌گونه آمده است: «کلیه اعمال و فعالیت‌های غیرقانونی که بر ضد مصالح یک کشور انجام می‌شود و هدف نهایی آن واژگون کردن حکومت وقت است؛ به عبارت دیگر، عملیاتی است که به منظور کاهش و از بین بردن قدرت‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی و روانی دشمن طرح‌ریزی و انجام می‌شود تا به تدریج یک رژیم برای سرنگون شدن آماده شود.» (رستمی، ۱۳۹۷: ۱۵۴) در تعریف دیگری براندازی نرم این‌گونه تعریف شده است: «اجرای برنامه‌ای حساب شده، مسالمت‌آمیز و

^۱ Joseph S. Nye.

^۲ Subversion

درازمدت برای نفوذ در ارکان سیاسی یک نظام به‌منظور تغییر سیستم سیاسی یک کشور و یا ایجاد تغییر و تحول اساسی در باورهای مردم آن کشور است در شرایط کنونی، از براندازی نرم، تعبیر مختلفی شده که این واژه‌ها عبارت‌اند از: براندازی قانونی، براندازی پنهانی، براندازی خاموش، براندازی در سکوت، براندازی تدریجی، فروپاشی از درون، انقلاب مخملی، انقلاب رنگی. هدف نهایی همگی این‌ها، تغییر ارزش‌ها و در نتیجه تغییر افراد نظام حاکم با شیوه‌ها و شگردهای مسالمت‌آمیز با به‌کارگیری ابزارهای گوناگون است». (خسروی و بیات، ۱۳۸۹: ۵۷)

انقلاب رنگی یا مخملی: انقلاب رنگی یا مخملی که به‌عنوان یک مدل برای «گذار به دموکراسی غربی» در کشورهای اروپای شرقی و مرکزی رخ داد «یکی از مصادیق جنگ نرم و براندازی نرم بوده که با بهره‌گیری از روش‌های نرم‌افزارانه باعث تغییر و جابجایی نظام سیاسی موردنظر شده و غالباً این اقدام با استفاده از رسانه و سازمان‌های مردم‌نهاد برانداز و مورد حمایت دولت‌های غربی و در ثقل زمانی انتخابات انجام می‌گردد بدین‌صورت که با اعلام تقلب در انتخابات از سوی مخالفان دو هدف عمده ابطال انتخابات و برگزاری مجدد آن با حضور ناظرین بین‌المللی پیگیری می‌گردد و از این طریق از یک نظام سیاسی یا دولت مستقر، اعتماد زایی و مشروعیت زدایی می‌شود». (نائینی، ۱۳۹۱: ۱۶۸)

فتنه: فتنه از ماده فتن و اصل فتن به معنی داخل کردن و گداختن طلا در آتش است تا خالص از ناخالص و خوب از بد آشکار شود (راغب اصفهانی، ۱۳۶۹: ۹). فتنه یک واژه دینی بوده که در این کاربرد فتنه نوعی ترسیم وضعیت سیاسی- اجتماعی در یک کشور و نظام سیاسی است که فتنه گران بانفوذ در مراجع قدرت سیاسی- مذهبی مطامع خود را با ارتباط و زد و بند با بیگانگان تحصیل می‌کنند و مطالبات به‌ظاهر دینی را با شعارهای واقع‌نما و اهداف شوم و باطل خود را پیگیری می‌کنند (امامی و همکاران، ۱۳۹۲: ۷۹). مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در تاریخ ۱۳۸۸/۱۰/۲۹ می‌فرمایند: «فتنه معنایش این است که یک عده‌ای بیایند با ظاهر دوست و باطن دشمن وارد میدان شوند، فضا را غبارآلود کنند، در این فضای غبارآلود، دشمن صریح بتواند چهره خودش را پنهان کند، وارد میدان شود و ضربه بزند».

نظریه پردازان مرتبط با جنگ نرم و انقلاب رنگی

نظریه جین شارپ یا انقلاب رنگی: «اعتقاد بنیادین جین شارپ این است که هر ساختار قدرتی مبتنی است بر فرمان‌بری اطاعت‌کنندگان از دستورات حاکمان یا حاکم، از این‌رو اگر اطاعت‌کنندگان فرمان نبرند، رهبران قدرتی نخواهند داشت جین شارپ در کتاب «از دیکتاتوری تا

دموکراسی»، راه‌های مبارزه با اقتدار را در تاریخ تحولات سیاسی به دودسته «راه خشونت‌آمیز» و «راه غیر خشونت‌آمیز» تقسیم کرده و راه دوم که در زمان انتخابات اتفاق می‌افتد را مدنظر قرار می‌دهد و چهار قدم اصلی را ذکر می‌کند که اولاً اراده، اعتماد به نفس و مهارت‌های مربوط به مقاومت در مردم تحت ستم تقویت شود ثانیاً گروه‌های اجتماعی مستقل و سازمان‌های ویژه مردم تحت ستم ایجاد و تقویت شود، ثالثاً نیروی داخلی قدرتمندی ایجاد شود و در نهایت طرح راهبردی خردمندانه‌ای برای کسب آزادی طراحی شده، بامهارت اجرا شود». (امامی و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۲۵)

نظریه هانتینگتونی: «نظریه هانتینگتونی یکی از رهیافت‌های فروپاشی از درون و براندازی نرم است. او در کتاب «موج سوم دموکراسی» پیشنهاد داده که بهترین روش برای دموکراتیزه کردن کشورهای غرب آسیا استحاله فرهنگی است. این رهیافت در کاربرد شیوه‌ها و فنون نرم‌افزارانه برای فروپاشی از درون، با رهیافت جین شاری هم‌پوشانی‌هایی دارد. وجه افتراق رهیافت هانتینگتونی با جین شاری در این است که در رهیافت جین شاری تمرکز اصلی بر انتخابات است و مفروض این است که چون گزینه‌ی هواخواه لیبرالیسم رأی نخواهد آورد، با اعلان نتایج انتخابات، معارضه آشکار با نظام موجود با مانور جمعیتی شروع و با متهم کردن نظام موجود به تقلب در انتخابات، پروژه مشروعیت‌زدایی انجام می‌شود. در حالیکه در رهیافت هانتینگتونی پروژه استحاله از درون انجام می‌گیرد». (نائینی، ۱۳۹۱: ۳۹۱)

نظریه رابرت هلوی: نظریه وی براین مبنا قرار دارد که اگر منابع قدرت رژیم را از آن سلب کنیم رژیم مفروض بدون خشونت فرو خواهد پاشید وی در کتاب «مبارزه عاری از خشونت» بخشی از دستورالعمل‌های خود را تبیین نموده است. وی منابع قدرت یک نظام را در شش سطح تشریح نموده که عبارت‌اند از: «اقتدار مبتنی بر مشروعیت»، «منابع انسانی»، «مهارت‌ها و دانش‌ها»، «تحریم‌ها»، «عوامل پنهان و ناملموس قدرت» و «منابع مالی و مادی قدرت» به‌عنوان منابع قدرت یک نظام نام‌برده می‌شود و تأکید می‌کند برای جلوگیری از اراده جمعی برای مبارزه با نظام باید این منابع قدرت را مدیریت و به نفع خود اداره کرد و در نهایت می‌گوید باید نیروهای نظامی و امنیتی مدافع نظام را به‌عنوان حامیان حکومت از آن جدا کرد تا در کنار تضعیف عوامل شش‌گانه فوق‌الذکر فروپاشی اتفاق بیفتد». (امامی و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۲۹)

نظریه برایان مارتین: «وی در کتاب خود تحت عنوان «دفاع اجتماعی، دگرگونی اجتماعی» ضمن بررسی نمونه‌های تاریخی مبارزات بدون خشونت، از جمله الگوی امام خمینی^(ره) در انقلاب اسلامی ایران ضمن اعتقاد به براندازی ارتش، معتقد است برای پیروزی در مبارزات عاری از

خشونت، انحلال ارتش کافی نیست بلکه باید نیروهای مسلح و امنیتی را نیز برانداخت زیرا وفاداری سربازان رژیم را مانعی برای براندازی می‌داند». (امامی و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۳۰)

چرایی انقلاب رنگی در ایران: از آغاز پیروزی انقلاب اسلامی، دشمنی با نظام جمهوری اسلامی و براندازی آن مطرح بوده و آمریکایی‌ها در این راه از هیچ اقدامی فروگذار نکرده‌اند و از دهه دوم انقلاب، جهت حرکت‌های تخریبی و براندازانه خود را به‌سوی پروژه‌های نرم‌افزاری تغییر دادند؛ اما از دهه سوم و به‌طور مشخص از تیر ۱۳۷۸ به بعد، این رویکرد وارد مرحله جدیدی شد. غائله‌ها و فتنه‌هایی که هرروز بر تنوع، گستره و پیچیدگی آن افزوده شده است. این پروژه‌ها اولاً تهی سازی نظام از اصول و ارزش‌های حاکم بر جامعه دینی و انقلابی ایران و ثانیاً گسترش ناامنی و بی‌ثباتی در ابعاد فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی بوده است. پروژه بی‌ثبات سازی، در حقیقت، یکی از روش‌ها و راهکارهای جنگ نرم یا مبارزه بدون خشونت است که در دستور کار غرب و آمریکایی‌ها قرار گرفته است و نمونه ارتقا یافته آن را می‌توان در فتنه سال ۸۸ مشاهده کرد. در ادامه و پس از بررسی منابع موجود به ۱۲ مورد از مهم‌ترین دلایل تلاش غرب، برای انقلاب رنگی در ایران اشاره می‌گردد:

- ۱- آثار شگرف انقلاب اسلامی، در ابعاد فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی در عرصه‌های داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی برخلاف منافع غرب و آمریکا.
- ۲- رویکرد و عملکرد انقلاب اسلامی در دفاع از مظلوم و مبارزه با ظالم.
- ۳- پیروزی انقلاب اسلامی و الهام‌بخشی به جنبش‌های عدالت‌خواهانه در جهان و ایجاد موج بیداری و الگوهای ایستادگی به‌ویژه در منطقه غرب آسیا.
- ۴- پیروزی انقلاب اسلامی، نقطه عطف و سرآغازی بر روند تاریخ تحولات معاصر ایران و جهان برخلاف منافع غرب و آمریکا.
- ۵- تحمل شکست‌های پی‌درپی در حوزه جنگ سخت و اذعان به ناکارآمدی این سیاست در سرنگونی نظام جمهوری اسلامی. (امامی و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۳۰).
- ۶- ناکامی و ناامیدی از سیاست استحاله نظام.
- ۷- افزایش جایگاه و نفوذ جمهوری اسلامی ایران در منطقه غرب آسیا.
- ۸- ارزیابی غرب از وجود زمینه‌های فکری در برخی از شخصیت‌های همسو با آن‌ها.
- ۹- موفقیت انقلاب رنگی در برخی از کشورهای آسیای میانه و قفقاز.
- ۱۰- وجود زمینه‌های انقلاب رنگی در زمان انتخابات (عبدوس و افتخاری، ۱۳۹۰: ۲۲۲)

- ۱۱- مشکلات اقتصادی و افزایش فاصله طبقاتی در جامعه ایران و نارضایتی مردم از این موضوع.
- ۱۲- ارزیابی غرب مبنی بر کاهش محبوبیت رهبری در ایران، انزوای روحانیت و نیروهای انقلابی. (پور سعید، ۱۳۹۰: ۱۲۳)

روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از نوع مطالعات کیفی و کاربردی بوده و از روش فراترکیب استفاده شده است به‌طور کلی، مطالعات کیفی غالباً باهدف پاسخگویی به چرایی و چگونگی پدیده خاص یا تجربیات انسانی انجام می‌شود. شواهد حاصل از ترکیب مطالعات کیفی می‌تواند بینش عمیقی از یک پدیده مورد مطالعه را ارائه نماید و باعث تکمیل یافته‌های حاصل از بررسی‌های نظام‌مند شود و در حقیقت مطالعات کیفی همچون فراترکیب تمایل به اکتشاف و بالابردن آگاهی نسبت به یک پدیده از طریق ادغام چندین مطالعه کیفی مرتبط دارند. روش فراترکیب شامل خلاصه‌ای ساده از یافته‌های مطالعات نبوده، بلکه در راستای مفهوم‌سازی مجدد یافته‌ها بوده و خروجی این مطالعات می‌تواند باعث تولید نظریه‌های جدید و توسعه الگوهای مفهومی گردد (رینگ، چپسن و ریتچی، ۲۰۱۱). به‌منظور انجام روش فراترکیب در مطالعه حاضر از روش شناخته‌شده ساندلوسکی و باروسو^۱ (۲۰۰۶) در زمینه تحقیقات فراترکیب استفاده شده است که به نسبت سایر روش‌های موجود نتایج بهتری را ارائه می‌دهد. این روش شامل هفت مرحله است که عبارت‌اند از: ۱- تعیین هدف ۲- مطالعه نظام‌مند ادبیات پیشین ۳- بررسی و انتخاب منابع متناسب با موضوع تحقیق ۴- استخراج اطلاعات از منابع ۵- تحلیل و ترکیب یافته‌های برگرفته از مطالعات ۶- پایش کیفیت داده‌ها و ۷- ارائه یافته‌ها. در ادامه هریک از مراحل مذکور مورد بررسی قرار گرفته است. در این پژوهش روش گردآوری اطلاعات به‌صورت کتابخانه‌ای و با استفاده از ابزار فیش‌برداری بوده است که هدف اصلی تحقیق حاضر استفاده از روش فراترکیب به‌منظور شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخصه‌های الگوی شکست انقلاب رنگی در ایران با تأکید بر فتنه ۸۸ و رسیدن به یک الگوی مفهومی می‌باشد. در مرور نظام‌مند مطالعات و روش فراترکیب، نتایج جامع از یک موضوع خاص از طریق ترکیب نتایج مطالعات پیشین حاصل می‌شود. درواقع برای پیاده‌سازی روش فراترکیب، ابتدا باید واژگان کلیدی مشخصی که در مجلات و پایگاه‌های داده علمی جستجو شده‌اند مشخص شوند، لذا نتایج حاصل از این بررسی در قالب واژگان کلیدی جدول (۱) نشان داده شده است:

۱. Sandelowski, & Barroso.

جدول شماره ۱ - واژگان کلیدی تحقیق

واژگان کلیدی در کتب و مقالات علمی	ردیف
انقلاب رنگی	۱
فتنه ۸۸	۲
براندازی نرم	۳
کودتای مخملی	۴

پس از مشخص نمودن واژه‌های کلیدی برای جمع‌آوری اطلاعات از داده‌های پایگاه‌های داخلی همچون پایگاه مجلات تخصصی نور (Noormags.ir)، پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (SID.ir)، مقالات علمی کنفرانس و ژورنال سیویلیکا (Civilica.ir)، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی (ensani.ir)، پایگاه کتابخانه ملی ایران (Nl.ai.ir)، پایگاه خانه کتاب و ادبیات ایران (Ketab.ir)، پایگاه خبرگزاری دفاع مقدس (Defapress.ir) و پایگاه (bookroom.ir) استفاده شد. پس از بررسی‌ها و پالایش مقالات علمی در پایگاه‌های مختلف و کتب مربوطه، تعدادی از منابع رد شده و در روش فراترکیب کنار گذاشته شدند.

منابع مطالعه شده ابتدا به صورت کلی و مرتبط با انقلاب رنگی بوده که این روند به صورت حرکت از کل به جزء ادامه پیدا کرده و نهایتاً به منابع مرتبط با فتنه ۸۸ ختم شده است. پالایه‌های مورد استفاده در پالایش مقالات و همچنین تعداد نهایی منابع برگزیده برابر مراحل ذیل اقدام شد:

مرحله اول: از مجموع مقالات علمی کنکاش شده مرتبط با انقلاب رنگی ۱۶۶ مقاله و از مجموع کتب کنکاش شده مرتبط با انقلاب رنگی ۱۱۲ عنوان مورد شناسایی و بررسی قرار گرفت.

مرحله دوم: از این تعداد مقاله و کتاب نهایتاً ۱۴ مورد مقاله و ۵ عنوان کتاب انتخاب گردید.

مرحله سوم: متون مناسب از منابع برگزیده با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و با در نظر گرفتن معیارهای ورودی و خروجی انتخاب شدند که روش استخراج آن‌ها در جدول (۲) نشان داده شده است.

جدول شماره ۲- معیارهای پذیرش و عدم پذیرش مطالعات استخراج شده در تحقیق

معیارهای پذیرش
مطالعات معتبری که منتشر شده بودند
مطالعات انجام شده با استفاده از روش کیفی
مطالعات منتشر شده از سال ۱۳۷۸ تا ۱۴۰۰
مطالعات مرتبط با اهداف تحقیق

یافته‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها

الف: یافته‌های تحقیق

پس از ارزیابی اولیه نوبت به استخراج یافته‌های تحقیق و اطلاعات گزارش شده در هر یک از مقالات و کتب برگزیده بر اساس عنوان، نگارنده/گان (نام محقق)، سال انتشار، ناشر و محل انتشار و در نهایت دلایل احصایی مرتبط با اهداف تحقیق شد. در این مرحله، انتخاب نهایی مقالات و کتب با استفاده از روش تحلیل محتوا مورد بررسی قرار گرفت. تحلیل محتوا یکی از روش‌های تحلیل مطالعات کیفی است که به جمع‌بندی، توصیف و تفسیر داده‌ها کمک می‌کند. نتایج این مرحله در جداول شماره ۳ و ۴ نشان داده شده است.

جدول شماره ۳. دلایل شکست انقلاب رنگی در ایران، استخراج شده از مقالات برگزیده از سال ۱۳۷۸ تا ۱۴۰۰

ردیف	عنوان	نگارنده/گان	سال انتشار	محل انتشار	دلایل احصایی
۱	«تحلیلی بر انقلاب‌های رنگی؛ چگونگی مواجهه ایران»	جهان‌بخش ایزدی	۱۳۸۵	نشریه راهبرد توسعه	انسجام ملی - فقدان رهبری واحد برای مخالفین - عدم استقبال مردم از انقلاب رنگی - تکثر در مطالبات سیاسی - تکثر در مطالبات اجتماعی - انعطاف نظام در پذیرش مطالبات صحیح مردم - نیروهای امنیتی و نظامی وفادار به انقلاب
۲	«امکان و امتناع انقلاب رنگی در جامعه ایرانی»	فرزاد پور سعید	۱۳۸۷	نشریه مطالعات راهبردی	ساختارهای فرا انتخاباتی - تسلط گفتمانی جمهوری اسلامی ایران - روح بیگانه ستیزی در مردم - استفاده از پاد جنبش‌های اجتماعی برای مقابله با جنبش‌های اعتراضی

۳	«کنکاشی در مدل شبیه‌سازی‌شده انقلاب مخملی در ایران»	علی حسینی تاش، سیامک باقری جو کامی	۱۳۸۷	نشریه نگرش راهبردی	عدم وجود زمینه‌های داخلی - نقش رهبری - ضعیف بودن تیم خط‌شکن برای چانه‌زنی با حکومت و هدایت مردم - متکثر و مختلف الوجوه بودن نارضایتی‌ها - مهیا نبودن شرایط فرهنگی
۴	«شیخ انقلاب مخملی در ایران»	علی محمد حاضری و جعفر مهدوی	۱۳۸۸	نشریه جامعه‌شن اسی تاریخی	انسجام ملی - فقدان مخالفین منسجم و قدرتمند - قدرت نرم ایران در منطقه - اقتدار نظامی نظام - اقتدار سیاسی نظام - بومی‌سازی مردم سالاری - پایگاه اجتماعی نظام
۵	«مقدمه‌ای بر روش‌شناسی انقلاب‌های رنگی»	علی محمد نائینی	۱۳۸۸	نشریه مطالعات عملیات روانی	نقص الگو - رهبری بصیر - پایگاه اجتماعی نظام - رابطه مستحکم دولت و ملت - پیشینه منفی امریکا و انگلیس - نبود وحدت در همراهان داخلی
۶	«کالبدشکافی انقلاب‌های رنگین و تأثیر آن در ایران»	محمدعلی خسروی و داوود بیات	۱۳۸۹	نشریه مطالعات روابط بین‌الملل	فرهنگ اسلامی و قرآنی - نقش ولایت فقیه - مشارکت و حضور فعال مردم
۷	«واکاوی انقلاب‌های رنگین»	قدرت الله بهرامی	۱۳۸۹	نشریه حصون	نقش ولایت فقیه - نگرش منفی مردم ایران به غرب - پایگاه مردمی نظام
۸	«کاربرد مدل جنبش اجتماعی، انقلاب رنگی و انقلاب فرا رنگی در تحلیل حوادث پس از انتخابات دهم ریاست جمهوری در ایران»	مرتضی شیرودی	۱۳۸۹	نشریه معرفت	ارزش‌های ماندگار دوران حضرت امام - نقش ولایت فقیه - ایمان و بصیرت مردم - نقش مراجع و علمای انقلابی - نقش بسیج و نیروهای مسلح - دولت پرکار و ارزشی - عنایات خداوند و امام زمان - خون شهدا و دعای خانواده‌های ایثارگر

۹	«تحلیل مقایسه‌ای درباره انقلاب‌های رنگی»	محمد باقر خرمشاد ، الهه خانی	۱۳۹۱	نشریه پژوهش‌های راهبردی سیاست	عدم حضور سازمان های مردم نهاد غربی در ایران - هویت قوی و منسجم اسلامی-شیعی-نیروهای نظامی و امنیتی و وفادار- ذهنیت منفی مردم نسبت به غرب- هویت، انسجام و ریشه‌های عمیق اجتماعی نظام- پایش شکاف‌های اجتماعی - فراگیر نبودن شیوه‌های ارتباطی نو(جدید) در کشور
۱۰	«امکان وقوع انقلاب رنگی در ایران»	محمد فکری، مینا اینانلو جعفر میکائیلی	۱۳۹۲	نشریه مطالعات انقلاب اسلامی	فضای سیاسی ایران-تفاوت وضعیت احزاب-شبهات انقلاب اسلامی به انقلاب رنگی- عدم استقبال مردم از انقلاب رنگی- ناتوانی مخالفان برای بسیج مردم- اقتدار نظام سیاسی ایران- عدم اتحاد و انسجام مخالفان
۱۱ و ۱۲	«بررسی زمینه‌ها، علل و امکان وقوع انقلاب رنگی در ایران» «تبیین الگوی شبکه‌سازی در انقلاب‌های مخملی با تأکید بر فتنه سال ۱۳۸۸ در ایران»	مرتضی اشرفی	۱۳۹۴ و ۱۳۹۶	نشریه مطالعات انقلاب اسلامی	نقش رهبری و ولایت فقیه-بسیج مردم وحدت ملی - فقدان زمینه های انقلاب رنگی- نهاد های حمایتی مردمی مثل بسیج و روحانیت- عدم حمایت نخبگان، احزاب سیاسی و جنبش‌های دانشجویی- عدم توانایی احزاب و جریان‌های سیاسی برای سازمان‌دهی مردم- عدم حمایت و همراهی مردم- شعور سیاسی بالای جامعه مدنی- قدرت نرم ایران اسلامی- نیروهای اطلاعاتی و امنیتی قدرتمند- عدم انسجام و اتحاد مخالفان.
۱۳	«بررسی تطبیقی انقلاب اسلامی ایران و انقلاب نارنجی اوکراین»	سید علی مرتضوی امامی و سارا جمالی	۱۳۹۶	نشریه حقوق ملل	فقدان زمینه‌های انقلاب رنگی- نارضایتی‌های اجتماعی متکثر، متنوع و متغیر- عدم حمایت نخبگان، احزاب سیاسی و جنبش‌های دانشجویی- عدم توانایی جریان‌های سیاسی برای بسیج و سازمان‌دهی مردم- سطح بالای شعور سیاسی مردم- قدرت نرم نظام- ناتوانی و ناکارآمدی نیروهای خارجی برای نفوذ در مردم

۱۴	«تدابیر گفتمانی جمهوری اسلامی ایران در تفوق بر فتنه ۸۸»	سید علی مرتضوی امامی زواره، و سارا جمالی	۱۴۰۰	مطالعات حقوق شهروندی	قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران- نهاد ولایت فقیه- وجود نهاد های کترلی و نظارتی کارآمد- نفی رویکرد نگاه به بیرون (بیگانه‌ستیزی مردم ایران)- ضعف نیرو های خارجی جهت نفوذ در ایران- عدم اتحاد مخالفان ج.ا.ا در خارج از کشور
----	---	---	------	----------------------	---

جدول شماره (۴). دلایل شکست انقلاب رنگی در ایران، استخراج‌شده از کتب برگزیده از سال ۱۳۷۸ تا ۱۴۰۰

ردیف	عنوان	نگارنده / گان	ناشر	سال انتشار	دلایل احصایی
۱	«انقلاب‌ها ی رنگی و انقلاب اسلامی ایران»	جعفر رشید پور و شعیب بهمن	مرکز اسناد انقلاب اسلامی ایران	۱۳۸۸	فقدان زمینه‌های انقلاب‌های رنگی - عدم حمایت نخبگان، احزاب سیاسی و جنبش‌های دانشجویی - عدم توانایی جریان‌های سیاسی برای بسیج و سازمان‌دهی مردم - عدم حمایت مردم از براندازان - شعور بالای سیاسی مردم - قدرت نرم جمهوری اسلامی - حضور نیروها امنیتی و نظامی وفادار به نظام - ناتوانی و ناکارآمدی نیروهای خارجی برای نفوذ بر عرصه‌های سیاسی و اجتماعی ایران - عدم انسجام و اتحاد مخالفان ج.ا.ا در خارج از کشور - قدرت ایران در مناطق پیرامونی
۲	«انقلاب اسلامی در بوته آزمون، جنگ نرم بیست‌ساله و فتنه ۸۸»	منوچهر محمدی	موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر	۱۳۸۸	نقش مقام عظمای ولایت - نقش امت ولایت مدار
۳	«گذر از فتنه»	سعیدی و همکاران	حوزه نمایندگی ولی فقیه در سپاه	۱۳۸۸	نصرت الهی - نقش رهبری الهی - نقش علما، مراجع، بزرگان دینی - نقش سپاه و بسیج - نقش دستگاه‌های امنیتی و اطلاعاتی - نقش نیروی انتظامی - نقش مساجد، هیئت‌ها و محافل مذهبی - نقش مردم - تناقضات درونی جریان فتنه
۴	اصول و مبانی جنگ نرم	علی محمد نائینی	نشر ساقی	۱۳۹۱	نقص الگو و کپی‌برداری غلط - رهبری بصیر و هوشیار - پشتیبانان اجتماعی نظام - رابطه دولت و ملت در ایران - پیشینه منفی امریکا و انگلیس در ایران - نبود وحدت در همراهان داخلی پروژه فروپاشی از درون

۵	«دایره المعارف فتنه» کتاب سوم	اسماعیلی و همکاران	موسسه فرهنگی - هنری صبح حضور امید	۱۳۹۴	اراده خداوند-نقش رهبری-نقش علما و مراجع-نقش سپاه و بسیج- دستگاه‌های امنیتی-اطلاعاتی- نیروی انتظامی- مساجد، هیئت‌ها و مجال مذهبی- نقش مردم در خنثی‌سازی کودتای مخملی- تناقضات درونی جریان فتنه
---	--	-----------------------	--	------	---

پس از بررسی مقالات و کتب مرتبط نسبت به کدگذاری و فراوانی هرکدام از عوامل طبق جدول ذیل اقدام شد:

جدول شماره (۵). نتایج شناسایی و طبقه‌بندی معیارها

ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها	کد منبع	فراوانی
داخلی	اجتماعی	انسجام ملی	۱/۴/۹/۱۱/۱۲	۵
		عدم حمایت مردم از فتنه‌گران	۱/۱۰/۱۱/۱۲/۱۵	۵
		نقش پررنگ مردم در خنثی‌سازی فتنه	۲/۱۶/۱۷/۱۹	۴
		متفاوت بودن مطالبات اجتماعی اقشار مختلف مردم	۱/۳/۱/۱۳	۴
		فقدان زمینه‌های اجتماعی	۳/۱۱/۱۲/۱۳/۱۵	۵
		پایگاه اجتماعی نظام	۴/۵/۶/۷/۹/۱۱/۱۲/۱۸	۸
	فرهنگی - مذهبی	نصرت الهی	۱۱/۱۲/۱۴/۱۶/۱۷/۱۸/۱۹ ۳/۵/۶/۷/۸	۱۲
		نقش رهبری بصیر و هوشیار (ولایت فقیه)	۸/۱۷/۱۹	۳
		پشتوانه دینی و مذهبی انقلاب	۱۷/۱۹/۱۷/۸/۱۹/۸	۶
		فرهنگ اسلامی و قرآنی انقلاب	۶/۹	۲
		مکتب، ارزش‌ها و اصول خط حضرت امام (ره)	۸	۱
		فرهنگ اسلام ناب محمدی	۳	۱
	سیاسی- امنیتی	قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران	۲/۴/۱۱/۱۲/۱۳/۱۴/۱۰/۱۵	۸
		پذیرش مطالبات صحیح مردم	۱	۱
		عدم اتحاد و انسجام مخالفان داخلی	۳/۵/۱۰/۱۱/۱۲/۱۴/۱۵/۱۸	۸
		ساختارهای فرا انتخاباتی	۲	۱
		تناقضات درونی جریان فتنه	۱۷/۱۹	۲
		روح بیگانه‌ستیزی مردم	۲/۱۴	۲

۳	۵/۸/۱۸	وحدت کلمه دولت و ملت		
۱۴	۱۵/۱۷/۱۷/۱۹/۱۹/۱۹ ۱/۹/۴/۸/۱۱/۱۲/۱۴	توانمندی نیروهای نظامی و امنیتی		
۲	۴/۱۰	اقتدار سیاسی نظام برگرفته از مردم‌سالاری دینی		
۶	۴/۱۰/۱۱/۱۲/۱۳/۱۵	حضور بایصیرت مردم در صحنه		
۵	۱۱/۱۲/۱۳/۱۰/۱۵	عدم حمایت نخبگان و احزاب سیاسی		
۱	۹	عدم حضور و فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد غربی در ایران	اجتماعی	خارجی
۱	۱۵	فقدان پایگاه اجتماعی برای غربی‌ها در ایران		
۲	۱/۴	فقدان مخالفین منسجم و قدرتمند	سیاسی- امنیتی	
۲	۵/۱۸	نامناسب بودن الگوی انقلاب رنگی برای اجرا در ایران		
۳	۵/۷/۹/۱۸	ذهنیت منفی مردم نسبت به خوی استکباری غرب		
۳	۱۳/۱۴/۱۵	فقدان نفوذ سیاسی مخالفین خارج نشین در مردم ایران		
۲	۱۴/۱۵	انشقاق بین مخالفین خارج نشین		
۱	۱۰	ناتوانی مخالفین خارج نشین برای تحریک مردم علیه نظام		

تحلیل و ترکیب یافته‌های برگرفته از مطالعات: ترکیب و ادغام یافته‌ها باعث می‌شود که محقق بتواند روابط غالب میان یافته‌ها را درک و موارد و مطالب متناقض را در رابطه با موضوع احصاء نماید. در این راستا، به‌منظور بررسی روایی محتوایی به شکل کمی، از شاخص روایی محتوا (CVR) به‌صورت تجميع امتیازات ضرورت برای هر یک از موضوعات استفاده شد سپس به‌منظور انجام شاخص روایی محتوا از ۱۰ نفر از دانشجویان دوره دکتری، درخواست شد تا هر موضوع را بر اساس طیف دوقسمتی «سودمند است» «سودمند نیست» سپس پاسخ‌ها مطابق فرمول زیر بررسی و در جدول شماره ۶ آورده شد:

$$CVR: (NE - \frac{N}{2}) / \frac{N}{2}$$

NE (تعداد کسانی که گفته‌اند سؤال سودمند است) و N (هم کل خبرگان)

جدول ۶. میزان ضریب روایی Cvi, Cvr

بعد	داخلی				خارجی
عنوان مؤلفه	اجتماعی	فرهنگی-مذهبی	سیاسی-امنیتی	اجتماعی	سیاسی-امنیتی
میزان CVR	۱	۱	۰/۹	۰/۹	۱
نتیجه	پذیرش	پذیرش	پذیرش	پذیرش	پذیرش
میزان cvi	۱	۱	۱	۱	۱
نتیجه	پذیرش	پذیرش	پذیرش	پذیرش	پذیرش

کنترل کیفیت داده‌ها: در تحقیق حاضر، سعی شد تا از منابع علمی معتبر بر اساس معیارهای ورودی و خروجی استفاده شود. در مرحله دوم، مطالعات بااعتبار علمی ناکافی با استفاده از روش فراترکیب کنار گذاشته شدند و به همین ترتیب، روایی محتوا مورد تأیید قرار گرفت و درنهایت، از آلفای کرونباخ به منظور ارزیابی کیفیت، اعتبار پایایی استفاده شد. پایایی یا قابلیت اعتماد نشانگر آن است که تا چه اندازه ابزار اندازه‌گیری ویژگی‌های باثبات آزمودنی و یا ویژگی‌های متغیر و موقتی آن را می‌سنجد. یکی از شیوه‌های رایج به منظور سنجش ضریب قابلیت اعتماد (پایایی) استفاده از روش آلفای کرونباخ می‌باشد. این روش برای محاسبه هماهنگی درونی ابزار اندازه‌گیری از جمله پرسش‌نامه به کار می‌رود. (خلیلی‌شورینی، ۱۳۹۱: ۲۲۸).

$$r_{\alpha} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S^2 K}{\sum S_t^2} \right]$$

ضریب آلفای کرونباخ یک نوع ضریب پایایی است که نشان می‌دهد چگونه اجزای یک مجموعه به نحو مناسب به یکدیگر هم‌بسته شده‌اند. هرچه آلفای کرونباخ به یک نزدیک‌تر باشد پایایی بیشتر است. K تعداد سؤال‌های پرسش‌نامه، S2k واریانس پاسخ همه‌ی آزمودنی‌ها به سؤال K، S2t واریانس جمع نمره‌های هر پاسخ‌گو و α باید از ۰/۷۵ بیشتر باشد تا پایایی پرسش‌نامه تأیید گردد. (خلیلی‌شورینی، ۱۳۹۱: ۲۲۸). در این تحقیق برای محاسبه پایایی یا هماهنگی درونی ابزار اندازه‌گیری که خصیصه‌های مختلف را اندازه‌گیری می‌کند از روش آلفای کرونباخ استفاده گردید، به‌طور کلی مقدار آلفای کمتر از ۰/۶ غیر قابل قبول، آلفای ۰/۷ تا ۰/۸ خوب، ۰/۸ تا ۰/۹ خیلی خوب و آلفای بالاتر از ۰/۹ بیانگر پایایی عالی ابزار سنجش است.

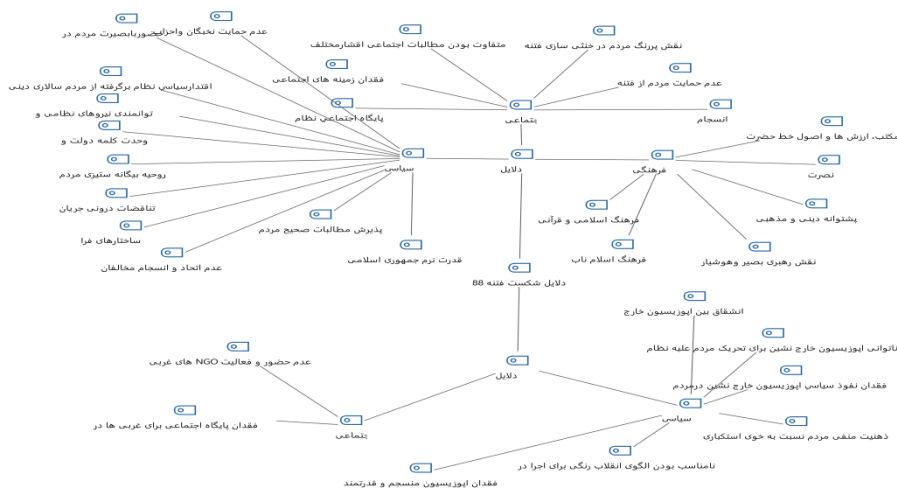
پایایی پرسشنامه برابر خروجی نرم‌افزار اعداد زیر به دست آمد که همگی بالاتر از ۰/۷ می‌باشد. لذا پرسشنامه مورد استفاده از قابلیت اعتماد لازم برخوردار می‌باشد.

جدول ۷. محاسبه پایایی پرسشنامه

ردیف	بعد	تعداد سؤالات	آلفای کرونباخ ^۱
۱	عوامل داخلی	۲۳	۰,۸۹۹
۲	عوامل خارجی	۸	۰,۹۶۱

ب: تجزیه و تحلیل یافته‌ها

با توجه به اینکه هدف این تحقیق شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخصه‌های الگوی شکست انقلاب رنگی در ایران با تأکید بر فتنه ۸۸ می‌باشد، هر یک از این کدها در گروه خاصی جانمایی شده ابعاد مطالعه که ابعاد داخلی و خارجی، شامل ۳ مؤلفه اجتماعی، فرهنگی-مذهبی و سیاسی-امنیتی برای ابعاد داخلی و ۲ مؤلفه اجتماعی و سیاسی-امنیتی برای ابعاد خارجی و تعداد ۳۱ شاخصه می‌باشند، تعیین شده و در بخش‌هایی از روش فراترکیب، داده‌ها برای تجزیه و تحلیل در نرم‌افزار نرم افزار مکس کیودا ۲۰۲۰ رونویسی و وارد شدند که از طریق آن، کدها و زیر کدها طبقه‌بندی و دسته‌بندی‌های نهایی در قالب الگوی استخراج شده از بررسی مطالعات پیشین، ارائه شد که در شکل (۲) نشان داده شده، در ضمن الگوی مفهومی محقق ساخته در شکل (۳) نیز ارائه شده است:

شکل ۲- الگوی شکست انقلاب رنگی در ایران با تأکید بر فتنه ۸۸ با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا

^۱ Cronbach's Alpha

^۲ Maxqda

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

الف- نتیجه گیری

نتیجه پاسخ به سؤال اصلی تحقیق: الگوی شکست انقلاب رنگی در ایران با تأکید بر فتنه ۸۸ کدام است؟

تقابل و رویارویی جبهه حق و باطل به بلندای تاریخ بشریت بوده و به‌طور قطع و یقین فتنه ۸۸ آخرین رویارویی جبهه باطل و تمدن استکباری غرب با ایران اسلامی نخواهد بود و تا زمانی که انقلاب اسلامی در صراط مستقیم و همان آرمان‌های بلند اسلام عزیز و حضرت امام (ره) و به تعبیر رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم، همان نظریه نظام انقلابی را دنبال نماید، تقابل جبهه غربی، عبری و عربی با انقلاب اسلامی، چه از نوع سخت افزارانه و چه نرم‌افزارانه ادامه داشته، بلکه جدی‌تر هم خواهد شد.

لذا شکست جبهه باطل که در فتنه ۸۸ به رهبری ولی‌فقیه زمان حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و با همراهی جامعه ولایی به وقوع پیوست دلایل متعددی دارد و می‌توان آن را مهم‌ترین دستاورد، بعد از انقلاب بزرگ ۱۳۵۷ به رهبری ولی‌فقیه زمان حضرت امام (ره) و در کنار جامعه ولایی آن روز دانست که این دلایل، به‌صورت الگوی مفهومی در شکل ۳ ارائه گردیده است:

شکل ۳- الگوی مفهومی شکست فتنه ۸۸ (محقق ساخته)

که ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخصه‌های این الگو به شرح ذیل می‌باشد:

۱- ابعاد داخلی: شامل ۳ مؤلفه اجتماعی، فرهنگی - مذهبی و سیاسی - امنیتی

الف- مؤلفه اجتماعی: با شاخصه‌های انسجام ملی، عدم‌حمایت مردم از فتنه‌گران، نقش پررنگ مردم در خنثی‌سازی فتنه، متفاوت بودن مطالبات اجتماعی اقشار مختلف مردم، فقدان زمینه‌های اجتماعی و پایگاه اجتماعی نظام.

ب- مؤلفه فرهنگی - مذهبی: با شاخصه‌های نصرت الهی، نقش رهبری بصیر و هوشیار (ولایت فقیه)، پشتوانه دینی و مذهبی انقلاب، فرهنگ اسلامی و قرآنی انقلاب، مکتب، ارزش‌ها و اصول خط حضرت امام (ره)، فرهنگ اسلام ناب محمدی.

ج- مؤلفه سیاسی - امنیتی: با شاخصه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران، پذیرش مطالبات صحیح مردم، عدم اتحاد و انسجام مخالفان داخلی، ساختارهای فرا انتخاباتی، تناقضات درونی جریان فتنه، روح بیگانه‌ستیزی مردم، وحدت کلمه دولت و ملت، توانمندی نیروهای نظامی و امنیتی، اقتدار سیاسی نظام برگرفته از مردم‌سالاری دینی، حضور با بصیرت مردم در صحنه، عدم‌حمایت نخبگان و احزاب سیاسی.

۲- ابعاد خارجی: شامل ۲ مؤلفه اجتماعی و سیاسی - امنیتی

الف- مؤلفه اجتماعی: با شاخصه‌های عدم حضور و فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد غربی در ایران، فقدان پایگاه اجتماعی برای غربی‌ها در ایران.

ب- مؤلفه سیاسی - امنیتی: با شاخصه‌های فقدان مخالفین منسجم و قدرتمند، نامناسب بودن الگوی انقلاب رنگی برای اجرا در ایران، ذهنیت منفی مردم نسبت به خوی استکباری غرب، فقدان نفوذ سیاسی مخالفین خارج نشین در مردم ایران، انشقاق بین مخالفین خارج نشین، ناتوانی مخالفین خارج نشین برای تحریک مردم علیه نظام.

ب- پیشنهادها

رهبر معظم انقلاب در تاریخ ۱۴۰۰/۱۱/۱۹ می‌فرماید: «جهاد تبیین یک فریضه است. جهاد تبیین یک فریضه‌ی قطعی و یک فریضه‌ی فوری است و هرکسی که می‌تواند باید اقدام کند». با توجه در اولویت بودن جنگ نرم توسط دشمن به‌خصوص در دو دهه اخیر، **پیشنهاد می‌گردد** مطالبات ولایت در حوزه «جهاد تبیین» توسط نهادهای دولتی و غیردولتی سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، علمی و دینی در بین مردم ترویج و تبدیل به گفتمان شود. با جهاد تبیین می‌توان حرکات صحیح را منتشر کرد و به سؤالات پاسخ داد، با جهاد تبیین می‌توان ابهام‌آفرینی‌های موجود در

فضای اجتماعی و مجازی را به‌نوعی مورد خدشه قرارداد و با آن مقابله کرد، پایه‌های انقلاب را مستحکم کرد و بر پایگاه مردمی و اجتماعی انقلاب اسلامی افزود و علاوه بر مقابله با جنگ نرم دشمن، برای انقلاب اسلامی تولید قدرت نرم نمود و پیوند میان جامعه ولایی با ولایت را عمیق‌تر و مستحکم‌تر نمود.

فهرست منابع و مآخذ

الف. منابع دینی

فرمایشات حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، مجموعه بیانات و احکام انتصابات، قابل دسترسی در نرم افزار حدیث ولایت.

ب. منابع فارسی

- اداره‌ی سیاسی سپاه (۱۳۸۱)، «جریان برانداز و استراتژی براندازی خاموش در دهه سوم انقلاب اسلامی»، تهران، مرکز چاپ حوزه نمایندگی ولی فقیه در سپاه.
- اسماعیلی، علی؛ امامی، احمد؛ جوانی، یدالله؛ سعیدی، مهدی؛ غالبی، حمزه و گرما بدری، رضا (۱۳۹۲)، «دایره المعارف فتنه ۸۸، جلد سوم، کالبد شکافی»، موسسه فرهنگی هنری صبح حضور امید.
- اشرافی، مرتضی (۱۳۹۴)، بررسی زمینه‌ها، علل و امکان وقوع انقلاب رنگی در ایران، نشریه مطالعات انقلاب اسلامی، شماره ۴۰، صفحه ۹۳ تا ۱۱۲.
- اشرافی، مرتضی (۱۳۹۶)، تبیین الگوی شبکه‌سازی در انقلاب‌های مخملی با تأکید بر فتنه سال ۱۳۸۸ در ایران، نشریه مطالعات انقلاب اسلامی، شماره ۵۰، صفحه ۱۸۵ تا ۲۰۵.
- امامی، احمد؛ باقری، سیامک؛ سعیدی، مهدی و عابدینی، فرامرز (۱۳۹۲)، «دایره المعارف فتنه ۸۸، جلد اول، فتنه شناسی»، موسسه فرهنگی هنری صبح حضور امید.
- ایزدی، جهان‌بخش (۱۳۸۵)، تحلیلی بر انقلاب‌های رنگی؛ چگونگی مواجهه ایران، نشریه راهبرد توسعه، شماره ۸، صفحه ۱۸۳ تا ۲۰۴.
- آقا بخشی، علی و افشاری راد، مینو (۱۳۷۹)، «فرهنگ علوم سیاسی»، تهران، نشر چاپار.
- بهرامی، قدرت‌الله (۱۳۸۹)، واکاوی انقلاب‌های رنگین، نشریه حصون، شماره ۲۲، صفحه ۲۴ تا ۳۶.

- پور سعید، فرزاد (۱۳۹۰)، «انقلاب رنگی و جمهوری اسلامی ایران: تحلیل‌ها و تخمین‌ها»، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- پور سعید، فرزاد (۱۴۰۰)، امکان و امتناع انقلاب رنگی در جامعه ایرانی، *نشریه مطالعات راهبردی*، شماره ۳۹، صفحه ۹۹ تا ۱۳۴.
- جوانی، یدالله و جمعی از نویسندگان (۱۳۸۹)، «گذر از فتنه ۸۸ جلد اول»، معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه.
- جوانی و جمعی از نویسندگان (۱۳۹۰)، «گذر از فتنه ۸۸ جلد دوم»، معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه.
- حاضری، علی محمد و مهدوی، جعفر (۱۳۸۸)، شیخ انقلاب مخملی در ایران، *نشریه جامعه‌شناسی تاریخی*، شماره ۲، صفحه ۱۵۷ تا ۲۰۶.
- حسینی تاش، علی و باقری چوکامی، سیامک (۱۳۸۷)، کنکاشی در مدل شبیه سازی شده انقلاب مخملی در ایران، *نشریه نگرش راهبردی*، شماره ۹۹، صفحه ۴۹ تا ۷۶.
- خسروی، محمدعلی و بیات، داوود (۱۳۸۹)، کالبدشکافی انقلاب‌های رنگین و تأثیر آن در ایران، *نشریه مطالعات روابط بین‌الملل*، شماره ۱۳، صفحه ۵۷ تا ۹۵.
- خرمشاد، محمدباقر و خانی، الهه (۱۳۹۱)، تحلیل مقایسه‌ای درباره انقلاب‌های رنگی، *نشریه پژوهش‌های راهبردی سیاست*، شماره ۳، صفحه ۱۰۹ تا ۱۳۲.
- خلیلی شورینی، سیاوش (۱۳۹۱)، «روش‌های تحقیق در علوم انسانی»، انتشارات یادواره کتاب.
- دهشیری، محمدرضا (۱۳۷۷)، نظریه انقلاب اسلامی از دیدگاه امام خمینی، *نشریه حضور*، شماره ۲۶، صفحه ۳۶ تا ۵۸.
- راغب اصفهانی، حسین بن محمد (۱۳۸۱)، «المفردات الفاظ قرآن»، بیروت، نشر الشامیه.
- رستمی، علی (۱۳۹۷)، «براندازی و ضد براندازی در محیط‌های نظامی»، ارتش ج.ا.ا، انتشارات دافوس.
- رشید پور، جعفر و بهمن، شعیب (۱۳۸۸)، «انقلاب‌های رنگی و انقلاب اسلامی ایران»، مرکز اسناد انقلاب اسلامی ایران.
- سیاح، احمد (۱۳۷۱)، «فرهنگ بزرگ جامع نوین، جلد ۲»، تهران، نشر اسلام.

- شیرودی، مرتضی (۱۳۸۹)، کاربرد مدل جنبش اجتماعی، انقلاب رنگی و انقلاب فرا رنگی در تحلیل حوادث پس از انتخابات دهم ریاست جمهوری در ایران، *نشریه معرفت*، شماره ۱۵۳، صفحه ۴۱ تا ۵۴.
- عبدالله خانی، علی (۱۳۸۵)، «*رویکردها و طرح‌های آمریکایی درباره ایران*»، تهران، انتشارات ابرار معاصر تهران.
- عبدوس، حامد و افتخاری، احمد (۱۳۹۰)، «*قدرت نرم و انقلاب رنگی: انقلاب رنگی به مثابه تهدید جمهوری اسلامی ایران*»، تهران، انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
- فکری، محمد، اینانلو، مینا و میکائیلی، جعفر (۱۳۹۲)، امکان وقوع انقلاب رنگی در ایران، *نشریه مطالعات انقلاب اسلامی*، شماره ۳۴، صفحه ۱۰۹ تا ۱۲۸.
- کلانتری، فتح الله (۱۳۹۶)، روش‌های اجرای جنگ هویتی علیه ج.ا.ایران و روش‌های مقابله با آن، *فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات بین رشته‌ای دانش راهبردی*، شماره ۲۸، صفحه ۸۵ تا ۱۰۸.
- گروه مطالعاتی دانشکده امنیت ملی (۱۳۸۸)، «*تهدید نرم و راهبردهای مقابله*»، تهران، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی.
- محمدی، منوچهر (۱۳۹۰)، «*انقلاب اسلامی در بوته آزمون: جنگ نرم بیست ساله و فتنه ۸۸*»، موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.
- محمدی، منوچهر (۱۳۹۸)، «*تحلیلی بر انقلاب اسلامی*»، تهران، انتشارات امیرکبیر.
- محمدی، علیرضا، دانایی، ابوالفضل وزرگر، سیدمحمد (۱۴۰۰)، ارائه الگوی راهبردی ابعاد و مولفه‌های کلیدی عملیات روانی رسانه‌ای، *فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات بین رشته‌ای دانش راهبردی*، شماره ۴۲، صفحه ۱۹۱ تا ۲۲۰.
- مرتضوی امامی، سید علی و جمالی، سارا (۱۳۹۶)، بررسی تطبیقی انقلاب اسلامی ایران و انقلاب نارنجی اوکراین، *نشریه حقوق ملل*، شماره ۲۶، صفحه ۳۷ تا ۵۲.
- مرتضوی امامی، سید علی، جمالی، سارا (۱۴۰۰)، تدابیر گفتمانی جمهوری اسلامی ایران در تفوق بر فتنه ۸۸، *نشریه مطالعات حقوق شهروندی*، شماره ۲۲، صفحه ۳۲۹ تا ۳۶۰.
- ملک لین، ایان (۱۳۸۱)، «*فرهنگ علوم سیاسی آکسفورد*» ترجمه حمید احمدی، تهران، نشر تهران.

- ملکوتیان، مصطفی (۱۳۸۱)، انقلاب از آغاز تا فرجام، مروری بر ویژگی‌های هفتگانه مشترک انقلاب‌ها، *مجله حقوق و علوم سیاسی*، شماره ۵۷، صفحه ۲۴۷ تا ۲۶۴.
- نائینی، علی محمد (۱۳۹۱)، «اصول و مبانی جنگ نرم»، تهران، نشر ساقی.
- نائینی، علی محمد (۱۳۸۸)، مقدمه‌ای بر روش شناسی انقلاب‌های رنگی، *نشریه مطالعات عملیاتی روانی*، شماره ۲۲، صفحه ۷۴ تا ۱۱۵.

ج. منابع انگلیسی

- Ring, N. Jepson, R. & Ritchie, K. (2011). Methods of synthesizing qualitative research studies for health technology assessment. *International Journal of Technology Assessment in Health Care*, 27(4), 384-390.
- Sandelowski, M. & Barroso, J. (2006). *Handbook for synthesizing qualitative research*. springer publishing company.

د. سایت‌ها

- WWW.Khamenei.ir

COPYRIGHTS

2025 by the authors. Published by The National Defense University. This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>